

OPINIE

privind sesizarea nr.249c/2021 cu privire la solicitarea Avizului Curții Constituționale asupra proiectului de Lege pentru modificarea articolului 46 din Constituție

EXPEDIATĂ PRIN E-MAIL ȘI PLASATĂ PE SITE-UL WWW.IPRE.MD

- Data:** 1 februarie 2022
- Adresată:** Doamnei Domnica Manole, Președinte al Curții Constituționale. Email: secretariat@constcourt.md,
- Prezentată de:** Stanislav Ghilețchi, Director adjunct pe cercetare, IPRE. Email: stas.ghiletchi@ipre.md;
- Elaborată de:** Olesea Doronceanu, avocat, coordonator al Grupului de Experți în Domeniul Justiției, Email: bpap.o.doronceanu@gmail.com;
Ecaterina Popșoi, coordonator de proiecte, expert juridic, IPRE, Email: ecaterina.popsoi@ipre.md.

Prezenta Opinie este formulată în calitate de răspuns la solicitarea Curții Constituționale nr. PCC-01/249c/16 din 18 ianuarie 2022, adresată Institutului pentru Politici și Reforme Europene.

Prezenta Opinie se expune cu privire la proiectul de lege pentru modificarea articolului 46 din Constituție - „Dreptul la proprietatea privată și protecția acesteia”, mai exact alin (3) “Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă”.

Concluzia noastră este că operarea modificărilor constituționale în contextul actual al luptei împotriva corupției sunt binevenite și necesare. Restricțiile impuse prin aceste modificări vin să protejeze interesul public, acestea sunt necesare într-o societate democratică și sunt proporționale scopului propus, interesul public prevalând în acest caz asupra interesului unui grup limitat de subiecți, reprezentat de funcționarii publici.

Totodată reiterăm necesitatea asigurării unor garanții suficiente în raport cu subiecții care cad sub incidența modificării propuse în vederea excluderii cazurilor de aplicare abuzivă a prevederii în discuție. De asemenea, este recomandată clarificarea cercului de subiecți care cad sub incidența modificării propuse în vederea conferirii legii a unui grad mai înalt de previzibilitate și claritate.

CONTEXT

Problema dobândirii ilicite a proprietăților de către unii funcționari de stat, ca rezultat al activității frauduloase în exercițiul serviciului public este intens discutată în Republica Moldova în ultima perioadă. Argumentul principal care aduce în actualitate subiectul proprietăților unor angajați care activează în domeniul public sau privat al statului (*în continuare - funcționari din domeniul public*) este că, fiind remunerați cu salarii medii pe economie, reușesc în mod inexplicabil pentru opinia publică, să agonisească și să dețină proprietăți, care aparent depășesc cu mult veniturile legale declarate. În aceste condiții, inerent apare întrebarea dacă statul dispune sau nu de suficiente pârghii sau mecanisme legale și funcționale, care să permită eradicarea acestui fenomen și sancționarea celor responsabili de cauzarea daunelor intereselor publice.

IPRE consideră că modificarea cadrului legal național, inclusiv cel din sfera constituțională care reglementează regimul juridic al proprietății, este necesar și oportun. Această necesitate nu este una iluzorie și rezultă inclusiv din faptul că în Republica Moldova, numeroși funcționari publici, au fost implicați în episoade care fac obiectul numeroaselor investigații penale, spre exemplu "frauda bancară", „laundromatul” rusesc, dosarul concesiunii Aeroportului Internațional Chișinău, activitatea frauduloasă din cadrul Metalferos S.A., episoadele de fraudă în sectorul de asigurări, cu împrumuturi oferite de către societățile de asigurări către întreprinderi aflate în zonele of-shore etc.

Operarea modificărilor constituționale implică analiza aspectelor dacă aceste modificări sunt necesare, dacă nu sunt contrare legii și dacă nu sunt alte remedii legale prin intermediul cărora poate fi atins scopul de eradicare a corupției.

MODIFICĂRILE PROPUSE

Proiectul de modificare a Constituției, propune completarea propoziției de la art.46 alin. (3) din Constituție cu textul "**cu excepția averii persoanelor care exercită funcții publice**".

Autorii proiectului, 56 deputați din Parlamentul Republicii Moldova, susțin că deși art. 46 alin. (3) din Constituție instituie prezumția caracterului **licit al dobândirii averii**, în cazul persoanelor care dețin funcții publice, prezenta garanție trebuie limitată, pentru a asigura integritatea serviciului public și buna gestionare a fondurilor publice. Norma va asigura un cadru constituțional care va permite instituirea unor proceduri legale mai eficiente de control și sancționare a persoanelor care exercită funcții publice și au avere nejustificată, astfel va ridica nivelul de responsabilitate al acestora și va eficientiza lupta cu corupția. Totodată modificările vor permite confiscarea averii nejustificate a funcționarilor din domeniul public, fapt care va duce la eradicarea corupției din serviciul public și din țară.

CADRUL NORMATIV RELEVANT

Constituția Republicii Moldova

Articolul 46. Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia.

- (1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.
- (2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptă și prealabilă despăgubire.
- (3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

Articolul 127 Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea. (2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății. [...]”

Articolul 142 Limitele revizuirii

(2) Nici o revizuire nu poate fi făcută, dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

Protocolul adițional nr.1 la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, adoptat la 20 martie 1952

Articolul 1. Protecția proprietății

Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional. Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.

Protocolul nr.12 la Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, adoptat la 4 decembrie 2000

Articolul 1. Interzicerea generală a discriminării.

1. Exercițarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nicio discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație.

2. Nimeni nu va fi discriminat de o autoritate publică pe baza oricăruia dintre motivele menționate în paragraful 1.

Convenția Consiliului Europei privind spălarea banilor, depistarea, sechestrarea și confiscarea veniturilor provenite din activitatea infracțională și finanțarea terorismului, adoptată la Varșovia la 16 mai 2005 și ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 165-XVI din 13 iulie 2007, M.O. 117-126/532, 2007

Articolul 3. Măsuri de confiscare

„[...] 4. Fiecare parte adoptă acele măsuri legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru ca, în cazul unei infracțiuni grave sau al infracțiunilor astfel cum sunt prevăzute în legislația națională, să oblige făptuitorul să dovedească originea produselor sau a bunurilor susceptibile de confiscare, în măsura în care această obligație este conformă cu principiile legislației interne.”

Articolul 5. Blocarea, sechestrarea și confiscarea

„Fiecare parte adoptă măsurile legislative și alte măsuri care se dovedesc necesare pentru a se asigura că măsurile privind blocarea, punerea sub sechestru și confiscarea includ, de asemenea: a) bunurile în care au fost transformate sau convertite produsele; b) bunurile obținute licit, în cazul în care produsele au fost amestecate, în totalitate sau în parte, cu astfel de bunuri, până la valoarea estimată a produselor; c) câștigurile sau alte beneficii derivate din produse, din bunuri în care au fost transformate sau convertite produsele rezultate din infracțiune sau din bunuri cu care produsele infracțiunii au fost amestecate, până la valoarea estimată a produselor, în același mod și în aceeași măsură ca produsele.”

CADRUL LEGAL ACTUAL PRIVIND APLICAREA CONFISCĂRII

Articolele 106 și 106¹ din Codul Penal utilizează termenul de confiscare specială și confiscare extinsă. Astfel, confiscarea specială presupune trecerea gratuită în proprietatea statului a bunurilor (sau a contravalorii lor dacă nu mai există) care: a) au fost utilizate sau destinate pentru comiterea unei infracțiuni, b) sunt rezultatul unei infracțiuni sau c) sunt venituri din acest rezultat, sau d) au fost oferite pentru a fi comisă o infracțiune. Articolul 106¹ din Codul Penal stabilește că procedurile de confiscare extinsă se aplică și față de bunurile care au fost obținute cu cinci ani înainte și cinci ani după comiterea infracțiunii, fiind stabilită o listă de infracțiuni prevăzute de Codul Penal, cu condiția că se depășește substanțial valoarea bunurilor obținute legal și că instanța de judecată a stabilit, în baza probelor de la dosar, că aceste bunuri provin din activități infracționale. Atât în cazul articolului 106 cât și 106¹ din Codul Penal confiscarea (specială sau extinsă) se aplică atunci când este demonstrat prin probe că aceste bunuri au fost obținute în legătură cu comiterea infracțiunilor, diferența dintre confiscarea specială și cea extinsă fiind că se vor lua în calcul și veniturile obținute legal pentru o perioadă de 5 ani înainte și 5 ani după comiterea infracțiunii. Sarcina probației în acest caz este stabilită doar pentru organul de urmărire penală. Curtea Constituțională s-a expus cu privire la caracterul constituțional al normelor din articolului 106¹ din Codul Penal.

Astfel, Curtea Constituțională prin [Hotărârea nr.6 din 16 aprilie 2015](#) a constatat că prevederile articolului 106¹ sunt constituționale, prin prisma următoarelor argumente principale:

- a) confiscarea extinsă se aplică în baza unei sarcini a probației din partea autorității publice, astfel fiind conformă cu prevederile articolului 46 din Constituție;
- b) confiscarea extinsă se aplică pentru infracțiuni grave, care afectează în mod substanțial relațiile sociale;
- c) confiscarea extinsă este utilizată în calitate de instrument de prevenire și descurajare a comiterii infracțiunilor.

Pe lângă formele de confiscare specială și confiscare extinsă prevăzute în Codul Penal, și Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate prevede confiscarea averii nejustificate în cazul constatării unei diferențe substanțiale între veniturile obținute pe perioada deținerii funcției publice sau de demnitate publică și averea deținută în aceeași perioadă. Confiscarea averii nejustificate în acest caz se referă doar la averea obținută în timpul deținerii funcției publice sau de demnitate publică și doar după ce actul de constatare rămâne definitiv. Însuși acțiunea de confiscare are loc în baza unei acțiuni separate a ANI în instanța de judecată iar confiscarea se execută de Ministerul Finanțelor.

ANALIZA MODIFICĂRILOR PROPUSE

Avizarea pozitivă a proiectului implică în primul rând coroborarea textului modificărilor cu prevederile art.142 alin. (2) din Constituție care prevede că: *"nici o revizuire nu poate fi făcută, dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora."* Totodată este necesar de stabilit dacă modificările nu contravin prevederilor art.21 din Constituție, Presumția nevinovăției.

Articolul 46 alin. (3), a constituit anterior obiectul examinării Curții Constituționale. Astfel în [Hotărârea nr.21 din 20 octombrie 2011](#), Curtea notează "presumția caracterului licit al dobândirii averii, prevăzută de alineatul (3) al articolului 46 din Constituție, constituie o garanție constituțională a dreptului de proprietate privată, fiind în deplină concordanță cu alineatul (1) din același articol, potrivit căruia: Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sânt garantate. Această presumție se întemeiază pe principiul general potrivit căruia orice act sau fapt juridic este licit până la dovada contrarie, impunând, în ce privește averea unei persoane, ca dobândirea ilicită a acesteia să fie dovedită."

Astfel, la moment, dreptul de proprietate asupra bunurilor ce alcătuiesc averea unei persoane este indisolubil legat de prezumția dobândirii licite a averii.

Modificarea propusă urmărește **răsturnarea sarcinii probei privind caracterul licit al averii în cazul funcționarilor din domeniul public, propunându-se ca averea acestora, a cărei dobândire licită nu poate fi dovedită, să fie confiscată.** Pe cale de consecință, ar rezulta că averea unui funcționar din domeniul public ar fi prezumată ca fiind dobândită ilicit, până la dovada contrarie făcută de titularul ei. Totodată, acest drept al titularului averii nu împiedică statul, în persoana organului de urmărire penală, de obligația de a proba ilegalitatea veniturilor obținute de funcționarii din domeniul public.

Curtea urmează să stabilească dacă înlăturarea acestei prezumții, ar semnifica suprimarea unei garanții constituționale a dreptului de proprietate.

IPRE consideră că operarea modificărilor propuse nu suprimă garanțiile constituționale ale dreptului de proprietate ale cetățenilor și nici nu contravin art.16 (Egalitatea în fața legii) din Constituție deoarece:

- a. Modificările vor fi aplicabile nu asupra dreptului de proprietate a tuturor cetățenilor dar doar asupra averii persoanelor care exercită funcții publice;

În [Avizul nr.1 din 25 aprilie 2006](#) asupra proiectului de lege pentru excluderea propoziției "Caracterul licit al dobândirii se prezumă" din alin. (3) art. 46 din Constituția Republicii Moldova Curtea a notat "...statul poate reglementa proceduri, prin care persoana inculpată să fie obligată să probeze caracterul licit al averii sale. Or, imposibilitatea probării caracterului licit al averii prezumă caracterul

ilicit al dobândirii acesteia și tendința persoanei de a se eschiva de la îndeplinirea obligațiilor fiscale față de societate sau de la răspundere administrativă ori penală.”

Spre deosebire de proiectul avizat pozitiv de către Curte în 2006, proiectul propus spre avizare actualmente nu presupune excluderea prezumției dobândirii licite a bunurilor, ci aplicarea unei excepții de la acest principiu pentru funcționarii din domeniul public. Prin urmare excepția în cauză nu urmează a fi aplicată *erga omnes* (fiind în continuare valabilă pentru subiecții ce activează în afara sectorului public sau privat al statului), ci asupra unui grup restrâns reprezentat de subiecții ce activează în domeniul public sau privat al statului.

- b. Prezumția de ilegalitate a dobândirii averii nu va produce efecte juridice permanente, ci doar pe perioada deținerii de către o persoană a unei funcții din domeniul public;
- c. Scopul urmărit nu este suprimarea dreptului de proprietate a cetățenilor dar protejarea interesului public de eventualele abuzuri ale funcționarilor din domeniul public în procesul gestionării banilor publici; Astfel, interesul public prevalează asupra intereselor unui număr limitat de funcționar din domeniul public;
- d. Modificările sunt justificate în contextul numeroaselor abuzuri și fraude comise de către funcționarii din domeniul public pe perioada exercitării mandatului;
- e. Operarea modificărilor va reduce din percepția de impunitate care domină în spațiul public versus averile și proprietățile funcționarilor din domeniul public.

Modificarea prezumției caracterului licit al dobândirii averii de funcționarii din domeniul public, ar putea ridica elemente discriminatorii pentru aceștia din urmă, în cazul unei acuzații de dobândire ilicită a bunurilor, sarcina probei nu ar reveni celui care face afirmația, ci deținătorului bunului.

În opinia IPRE scopul urmărit nu este discriminarea funcționarilor din domeniul public dar protejarea interesului public și asumarea limitărilor și responsabilităților de către funcționarii din domeniul public, ale căror venituri trebuie să provină din surse legale și transparente.

În opinia separată formulată de către Judecătorul CC Mircea Iuga, la Avizul CC nr.1/2006 se menționează “Conform doctrinei de drept și practicii internaționale actuale, raporturile dintre stat și persoană urmează a fi reglementate după principiul egalității. Persoana însăși în raporturile sale juridice cu instituțiile statale pretinde la un tratament juridic bazat pe egalitate. În această ordine de idei, statul, conform alin.(6) art.131 din Constituție, este obligat să nu admită nici o cheltuială bugetară fără stabilirea sursei de finanțare. Bazându-ne pe principiul egalității raporturilor dintre persoană și stat, persoana, de asemenea, nu poate admite cheltuieli și nu poate dobândi venituri fără stabilirea sursei de finanțare.”

Un alt argument ce justifică operarea modificărilor constituționale este ineficiența și dificultățile cu care se confruntă organele de drept în investigarea cauzelor legate de averile nejustificate sau nedeclarate ale funcționarilor publici.

În Hotărârea nr.21/2011 Curtea subliniază “...în mod corespunzător, alin. (4) al articolului 46 din Constituție prevede că bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii. Astfel fiind, prezumția instituită prin alineatul (3) al articolului 46 din Constituție nu împiedică cercetarea caracterului ilicit al dobândirii averii, sarcina probei revenind însă celui care invocă acest caracter. În măsura în care partea interesată dovedește dobândirea unor bunuri de o persoană în mod ilicit, asupra acelor bunuri dobândite ilegal se poate dispune confiscarea, în condițiile legii.”

Anterior IPRE a elaborat [o opinie](#) privind subiectul confiscării, în care în mod exhaustiv a prezentat deficiențele legislative legate de aplicare confiscării. Astfel constatăm că cadrul legal actual privind aplicarea confiscării stabilit în Codul Penal implică o serie de limitări cu privire la masa bunurilor ce pot fi supuse confiscării speciale sau a celei extinse. În consecință, confiscarea se limitează doar la bunurile care au fost stabilite prin probe și sentință a instanței de judecată ca fiind rezultatul sau legate de activitatea infracțională.

De asemenea, confiscarea extinsă se aplică pentru un termen limită în decursul căreia acestea au fost dobândite – 5 ani înainte și 5 ani după comiterea infracțiunii. ARBI, organele de urmărire penală și procurorii urmează să întreprindă mai multe acțiuni legate de analiza bunurilor disponibile, inclusiv înregistrate prin persoane interpuse și să demonstreze că aceste persoane știau sau urmau să cunoască că aceste bunuri sunt rezultatul sau sunt în alt mod legate de comiterea unei infracțiuni.

La fel o limitare considerabilă constituie că sarcina autorităților impune și o stabilire a cazurilor când unele bunuri au fost obținute atât legal cât și ilegal, fiind necesară determinarea părții din bunuri care au fost obținute ilegal și respectiv să fie confiscată contravaloarea lor.

În final, confiscarea extinsă se aplică doar față de un grup limitat de infracțiuni, prevăzute de Codul Penal. Respectiv, confiscarea nu se extinde asupra altor infracțiuni prevăzute de Codul Penal cum ar fi:), coruperea alegătorilor (articolul 181¹), finanțarea ilegală a partidelor politice (articolul 181²), escrocheria (articolul 190), delapidarea averii străine (articolul 191), etc.

Pe de altă parte, confiscarea averii nejustificate solicitată de Autoritatea Națională de Integritate este limitată doar la diferența dintre averea deținută și veniturile obținute identificată în perioada aflării în funcția publică sau de demnitate publică.

Astfel modificarea în discuție vine să împartă sarcina probațiunii între autoritățile statului care urmează a fi desemnate să demonstreze caracterul ilegal al bunurilor, însă verificarea urmează a fi făcută în baza obligațiilor de declarare – a averii în sensul legislației de integritate, stabilite pentru funcționarii publici. Orice diferență dintre declarațiile depuse și bunurile real existente vor fi considerate drept bunuri ilegale până la proba contrarie, respectiv susceptibile pentru confiscare. Iar funcționarul public vizat va trebui să justifice diferența depistată. Pe de altă parte în vederea excluderii posibilităților de aplicare abuzivă a modificărilor propuse.

Este imperios necesară asigurarea unor garanții pentru subiecții față de care urmează a fi aplicată excepția. Astfel confiscarea urmează a fi dispusă de instanța de judecată în urma aprecierilor probelor puse la dispoziție. Funcționarul din domeniul public urmează să aibă acces la un remediu efectiv împotriva hotărârii instanței de aplicare a confiscării. Confiscarea urmează a fi dispusă după rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești în acest sens.

La fel urmează a fi revăzut cercul subiecților care cad sub incidența modificărilor propuse. Nota informativă aferentă proiectului de Lege pentru modificarea art. 46 din Constituție, menționează “în sensul prezentului proiect, noțiunea de funcție publică include atât funcțiile de demnitate publică, cât și titularii de funcții publice cu statut general sau special dar și alți subiecți angajați în sectorul public care, în virtutea funcției sale, acționează în interes public în cadrul entităților locale, centrale sau autonome, gestionează patrimoniul public și sunt subiecți ai declarării averii și intereselor personale. În această categorie sunt incluși și judecătorii, procurorii, ofițerii de urmărire penală și investigații, militarii, etc. De asemenea, excepția cu care vine proiectul se va aplica și angajaților entităților de drept care aparțin statului, indiferent de funcția deținută, dar și funcționarilor din întreprinderile care aparțin statului dacă statul deține control total al entității sau pachetul de blocaj în cadrul entității.”

Considerăm oportună restrângerea cercului de subiecți care cad sub incidența modificărilor propuse la subiecții menționați la [art. 3 al Legii nr.133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale](#), precum și suplinirea acestei liste de subiecți cu funcționarii din întreprinderile care aparțin statului dacă statul deține control total al entității sau pachetul de blocaj în cadrul entității.

CONCLUZII

Lupta împotriva corupției reprezintă o prerogativă națională a Republicii Moldova, acest obiectiv a fost inserat în diferite documente strategice naționale cum ar fi Planul de Acțiuni a Guvernului 2021-2022, Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022–2025 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia, etc.

Însăși Curtea Constituțională consfințește în jurisprudența sa pericolul pe care îl reprezintă fenomenul corupției la adresa statului de drept. Astfel în [Hotărârea nr. 4 din 22 aprilie 2013](#) Curtea Constituțională subliniază “corupția subminează democrația și statul de drept, conduce la încălcarea drepturilor omului, subminează economia și erodează calitatea vieții. Prin urmare, lupta împotriva corupției este parte integrantă a asigurării respectării statului de drept.”

În aceste context, ținând cont de amploarea pe care a căpătat-o fenomenul corupției în sectorul public al Republicii Moldova precum și insuccesele organelor de drept de a eradica acest fenomen prin intermediul pârghiilor legale existente la moment, justifică în opinia noastră operarea modificării constituționale propuse de către Parlament, interesul public prevalând în acest caz asupra interesului unui grup limitat de subiecți, reprezentat de funcționarii publici.

Totodată reiterăm necesitatea asigurării unor garanții suficiente în raport cu subiecții care cad sub incidența modificării propuse în vederea excluderii cazurilor de aplicare abuzivă al prevederii în discuție. De asemenea, este recomandată clarificarea cerului de subiecți care cad sub incidența modificării propuse în vedere conferirii legii a unui grad mai înalt de previzibilitate și claritate.

Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE) a fost înființat în martie 2015 în calitate de centru de analiză și cercetare (eng.: think-tank) independent, non-profit și apolitic. Misiunea IPRE este de a accelera integrarea europeană a Republicii Moldova prin promovarea reformelor sistemice, sporirea democrației participative și consolidarea rolului cetățenilor în procesele decizionale la nivel național și local.

IPRE este membru al Platformei Naționale a Forumului Societății Civile a Parteneriatului Estic (www.eap-csf.eu), co-inițiator al Forumului Parteneriatului Estic al Centrelor de Cercetare (EaP Think-Tank Forum) lansat în anul 2017 la Chișinău.

Adresa: Str. București 90, of. 20
Chișinău, MD-2001, Republica Moldova
Tel.: + 373 22 788 989
E-mail: info@ipre.md
Web: www.ipre.md

Această opinie a fost elaborată în cadrul proiectului IPRE „Consolidarea rezilienței față de cleptocrația sistemică din Republica Moldova” susținut financiar de Fundația Soros Moldova. Conținutul publicației reprezintă opinia experților IPRE responsabili de elaborare acesteia și nu reflectă neapărat poziția Fundației Soros Moldova.